

LADDERONDERBOUWING CREMATORIUM VUGHT

23 DECEMBER 2020

LADDERONDERBOUWING CREMATORIUM VUGHT

23 DECEMBER 2020

Status:

Conceptrapport

Datum:

23 december 2020

Een product van:

Bureau Stedelijke Planning bv
Hoge Gouwe 93
2801 LD Gouda
0182 - 689416
www.stedplan.nl
info@stedplan.nl

Team Wonen

Erik Overgaag MSc BBE

Drs. Frans Wittenberg

Voor meer informatie: Drs. Frans Wittenberg, fw@stedplan.nl

Review:

Drs. Frans Wittenberg

In opdracht van:

Wissing

De in dit document verstrekte informatie mag uitsluitend worden gebruikt in het kader van de opdracht waarvoor deze is opgesteld. Elk ander gebruik behoeft de voorafgaande schriftelijke toestemming van Bureau Stedelijke Planning BV©.

Projectnummer: 20200111

Referentie: 20200111 Conceptrapport Ladderonderbouwing crematorium Vught

INLEIDING	7
1 KWANTITATIEVE ONDERBOUWING	10
1.1 VRAAG NAAR UITVAARTEN MET CREMATIE	
1.2 AANBOD UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM	
1.3 BEHOEFTE UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM	
2 KWALITATIEVE ONDERBOUWING	14
3 CONCLUSIE	17

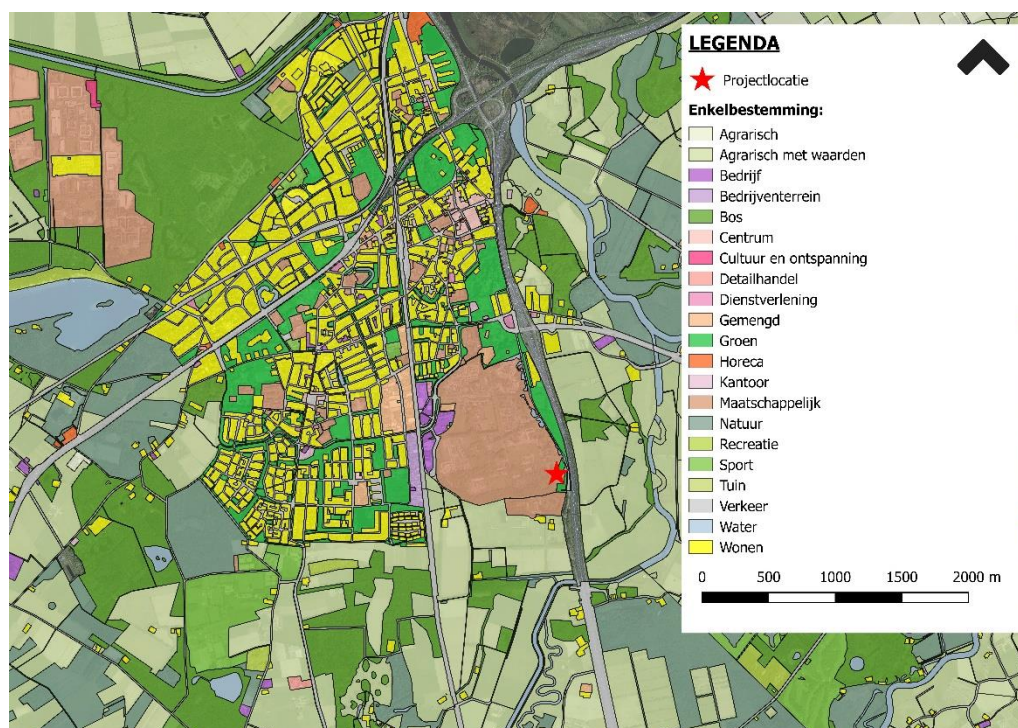
INLEIDING

GGZ-instelling Reinier van Arkel heeft het voornemen een nieuw uitvaartcentrum met crematorium te realiseren op Zorgpark Voorburg in Vught.

Om deze ontwikkeling mogelijk te maken moet het vigerende bestemmingsplan worden gewijzigd. Een voorwaarde voor deze wijziging is de onderbouwing van de behoefte aan deze nieuwe ontwikkeling aan de hand van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking (hierna: Ladder). Wissing heeft aan Bureau Stedelijke Planning gevraagd deze Ladderonderbouwing op te stellen. In dit rapport wordt onderzocht of er Ladderruimte is voor een nieuw uitvaartcentrum met crematorium.

LOCATIE >>

Zorgpark Voorburg is een openbaar park gelegen aan de zuidkant van Vught. In het park zijn diverse zorgaanbieders en daaraan gerelateerde voorzieningen gevestigd. In het vigerende bestemmingsplan 'Voorburg en omgeving' uit 2014 heeft het park een maatschappelijke bestemming (Figuur 1).

FIGUUR 1 BESTEMMINGSPAN 'VOORBURG EN OMGEVING' (2014)

Bron: Ruimtelijkeplannen.nl

LADDER VOOR DUURZAME VERSTEDELIJKING >>

De Ladder voor Duurzame Verstedelijking maakt deel uit van het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) en wordt beschreven in het tweede lid artikel 3.1.6. Deze luidt: “De toelichting bij een bestemmingsplan dat een nieuwe stedelijke ontwikkeling mogelijk maakt, bevat een beschrijving van de behoefte aan die ontwikkeling, en, indien het bestemmingsplan die ontwikkeling mogelijk maakt buiten het bestaand stedelijk gebied, een motivering waarom niet binnen het bestaand stedelijk gebied in die behoefte kan worden voorzien.”

Dit houdt in dat aangetoond moet worden dat behoefte (en daarmee Ladderruimte) bestaat aan een uitvaartcentrum met crematorium zonder dat elders leegstand in een crematorium wordt veroorzaakt. Zorgpark Voorburg maakt door de maatschappelijke bestemming deel uit van het bestaand stedelijk gebied. Daarom is geen motivering nodig waarom niet binnen bestaand stedelijk gebied in de behoefte kan worden voorzien.

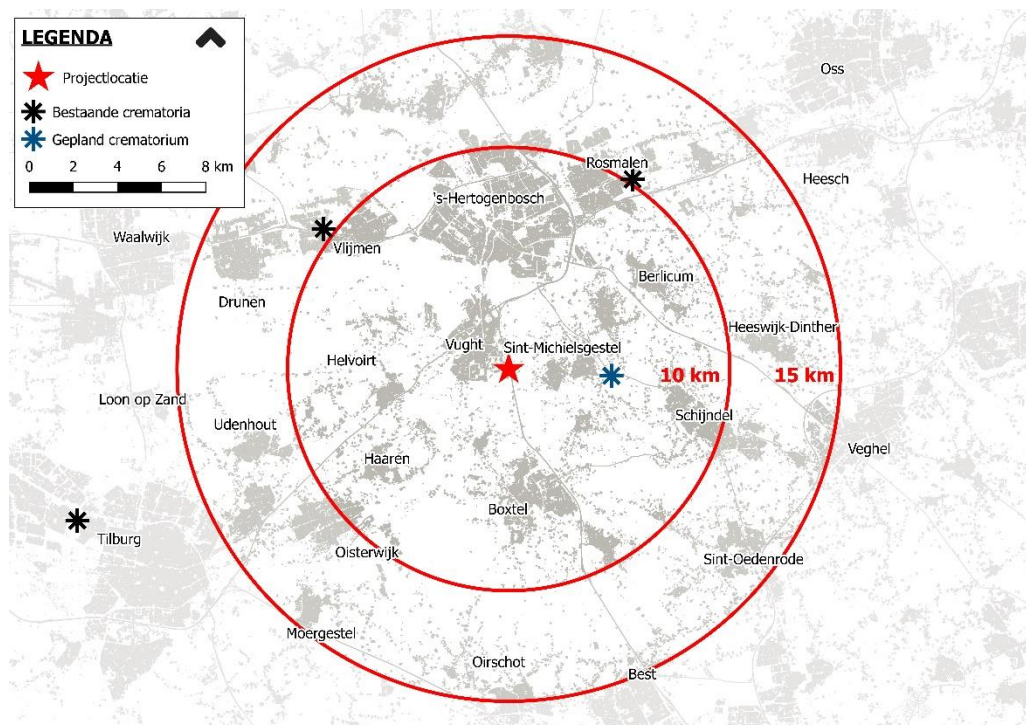
ONDERZOEKSGEBIED EN -PERIODE >>

Bij Ladderonderbouwingen zijn twee gebruikelijke methoden voor het afbakenen van een verzorgingsgebied voor een nieuw te realiseren crematorium. Beide methoden gaan uit van een straal rond de planlocatie. Deze straal is respectievelijk 10 of 15 kilometer. Beide afbakeningen van het verzorgingsgebied zijn gangbaar. Jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State is dan ook niet eenduidig over dit onderwerp. Beide afbakeningen zijn in het verleden geaccepteerd door de Raad van State¹. Wel stelt de Raad van State dat van geval tot geval moet worden bekeken welk regionaal schaalniveau het beste past bij het realiseren van een crematorium.

In deze Ladderonderbouwing gaan wij uit van een verzorgingsgebied dat bestaat uit de regio in een straal van 10 kilometer rond de planlocatie. Aanvullend houden we rekening met in- en uitstroom van de crematoria binnen de 15 kilometer zone (zie paragraaf 1.2). Dit is voor dit crematorium een passend verzorgingsgebied:

- Noord-Brabant heeft een relatief hoge bevolkingsdichtheid en het aantal crematoria is groot in de provincie. Vooral DELA heeft relatief veel crematoria in de provincie, onder meer die in Vlijmen en Rosmalen (Figuur 2). Dit maakt dat nabestaanden niet snel bereid zullen zijn verder te reizen dan 10 kilometer voor een uitvaart: op minder dan 10 kilometer zijn immers vaak voldoende alternatieven te vinden.
- In de Ladderonderbouwing behorende bij het vastgestelde bestemmingsplan voor de ontwikkeling van het crematorium bij Schijndel is ook uitgegaan van een verzorgingsgebied bestaande uit de regio in een straal van 10 kilometer.

¹ ECLI:NL:RVS:2019:1470 en ECLI:NL:RVS: 2017:775

FIGUUR 2 VERZORGINGSGEBIEDEN VAN 10 EN 15 KM VANAF GEPLAND CREMATORIUM VUGHT

Bron: PDOK, bewerking Bureau Stedelijke Planning

Concreet bestaat het verzorgingsgebied geheel dan wel gedeeltelijk uit de gemeenten Vught, Sint-Michielsgestel, Boxtel, Haaren, 's-Hertogenbosch, Heusden, Bernheze, Meierijstad, Oisterwijk en Tilburg.

De onderzoeksperiode voor dit onderzoek betreft tien jaar. Met andere woorden: de behoefte nu en over tien jaar is in beeld gebracht. Daarmee wordt aangesloten op de gebruikelijke planhorizon van een bestemmingsplan van tien jaar.

1 KWANTITATIEVE ONDERBOUWING

Voor het geplande crematorium in Vught bedraagt de maximumcapaciteit 600 crematies per jaar. Uitgaande van 300 openingsdagen per jaar en gemiddeld 2 uitvaarten met crematie per dag. In dit hoofdstuk onderbouwen wij de kwantitatieve Ladderruimte voor het geplande crematorium in Vught aan de hand van vraag (paragraaf 1.1) en aanbod (paragraaf 1.2).

1.1 VRAAG NAAR UITVAARTEN MET CREMATIE

De vraag naar uitvaarten met crematie hebben wij bepaald aan de hand van het aantal sterftegevallen in het verzorgingsgebied volgens het CBS. Aan de hand van de meest recente bevolkingsprognose van de provincie Noord-Brabant is het aantal sterftegevallen in 2030 berekend. Voor de berekening van het aantal crematies is gebruik gemaakt het huidige marktaandeel van crematies in Nederland. Het aandeel crematies in 2020 bedraagt 67% (LVC, 2020). Het aantal crematies is sinds 2000 sterk gestegen, met gemiddeld 0,9% per jaar. De verwachting is dat deze groei doorzet naar een crematieaandeel van 76% in 2030.

	OVERLEDENEN	CREMATIEAANDEEL	CREMATIES
2020	2.439	67%	1.634
2030	2.842	76%	2.160
Groei	+403	+9%	+526

TABEL 1 PROGNOSE OVERLIJDENS EN CREMATIES

Bron: CBS (2020), Provincie Noord-Brabant (2020), LVC (2020)

1.2 AANBOD UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM

BINNEN HET VERZORGINGSGEBIED >>

Binnen het verzorgingsgebied bevinden zich momenteel geen andere crematoria. Op 5 kilometer afstand van de projectlocatie in Schijndel ligt wel een hard plan voor een crematorium. De capaciteit van het geplande crematorium in Schijndel is in het bestemmingsplan beperkt tot maximaal 450 uitvaarten per jaar. Op begraafplaats Orthen in 's-Hertogenbosch ligt een zacht plan voor een crematorium voor circa 200 crematies per jaar. Van zachte plannen is het niet zeker of en wanneer ze worden ontwikkeld. Deze plannen zijn daardoor niet relevant voor de Ladder.

De beperking van de capaciteit hangt samen met de bredere beweging naar kwaliteit die bij uitvaartfaciliteiten gaande is. Hierdoor wordt het totale aantal crematies per crematorium sterk beperkt. Daar waar crematoria in de jaren '70 soms wel 3.000 crematies per jaar uitvoerden, ligt het aantal crematies per uitvaartfaciliteit nu vaak onder de 1.000 per jaar. (LVC, 2017)

Om een realistische inschatting te maken van uitvaartdiensten met crematie moet het volgende in aanmerking genomen worden:

- In de praktijk is sprake van een onregelmatige stroom van klanten, doordat sterfgevallen niet voorzienbaar zijn. De planning is totaal afhankelijk van het aantal overledenen in een week. Hierdoor is een overcapaciteit aan uitvaartcentra en ovens nodig om iedereen op de gewenste dag een dienst aan te kunnen bieden.
- De uitvaartcapaciteit wordt beperkt door de klantvraag. Rouwgezelschappen willen humane start- en eindtijden. Vroeger dan 10:00 uur starten of later dan 16:00 wordt zelden als wenselijk ervaren.
- Rouwgezelschappen willen steeds meer tijd. Steeds vaker wordt om meer dan 1,5 uur gevraagd.
- Uitvaartfaciliteiten willen alle nabestaanden de mogelijkheid bieden om bij het invoeren van de kist aanwezig te zijn.

Daarmee komt de realistische capaciteit van een crematorium op gemiddeld 3 uitvaarten met crematie per dag.

FACILITEIT	AANTAL OVENS	THEORETISCHE CAPACITEIT	REALISTISCHE CAPACITEIT
Bijnen Uitvaartverzorging Schijndel	1	450	450

TABEL 2 GEPLANDE UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM IN HET VERZORGINGSGEBIED
Bron: Inventarisatie Bureau Stedelijke Planning

BUITEN HET VERZORGINGSGEBIED >>

Op basis van jurisprudentie mag worden uitgegaan van in- en uitstroom van aanvragen. Dit zijn aanvragen die van buiten het verzorgingsgebied komen. Even buiten het verzorgingsgebied van het geplande crematorium in Vught bevinden zich in Vlijmen en Rosmalen twee bestaande uitvaartcentra van DELA met eigen crematorium in één en hetzelfde gebouw. De crematoria hebben een groot achterland aan de noordzijde. Het dichtstbijzijnde crematorium ligt op circa 45 kilometer afstand in Tiel. De eigen verzorgingsgebieden van deze crematoria richten zich meer op het gebied ten noordwesten en noordoosten van 's-Hertogenbosch.

De verzorgingsgebieden van deze uitvaartcentra overlappen voor een derde met het verzorgingsgebied van het geplande crematorium in Vught. Rekening houdend

met in- en uitstroom van aanvragen is daarom een derde van de realistische capaciteit beschikbaar voor het verzorgingsgebied van Vught.

FACILITEIT	AANTAL OVENS	THEORETISCHE CAPACITEIT	REALISTISCHE CAPACITEIT	CAPACITEIT VOOR VERZORGINGSGEBIED VUGHT
DELA crematorium Vlijmen	2	3.000	1.800	600
DELA crematorium Rosmalen	1	1.500	900	300
Totaal	3	4.500	2.700	900

TABEL 3 BESTAANDE UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM BUITEN HET VERZORGINGSGEBIED

Bron: Inventarisatie Bureau Stedelijke Planning

1.3 BEHOEFTE UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM

Binnen het verzorgingsgebied zijn momenteel geen andere crematoria gevestigd. Wel is een crematorium gepland in Schijndel. Rekening houdend met een in- en uitstroom van aanvragen van buiten het verzorgingsgebied is behoefte aan 734 uitvaartdiensten met crematies in 2020.

In 2030 blijft binnen het verzorgingsgebied ook na de opening van het crematorium in Schijndel nog een aanzienlijke behoefte bestaan. Rekening houdend met een in- en uitstroom van aanvragen van buiten het verzorgingsgebied is behoefte c.q. Ladderruimte voor 810 uitvaartdiensten met crematie. Het geplande crematorium in Vught met een capaciteit van 600 uitvaartdiensten past daarmee binnen de behoefte. Hiermee kan het crematorium goed bestaan naast de huidige crematoria buiten het verzorgingsgebied en het geplande crematorium in Schijndel.

	VRAAG	AANBOD BINNEN VERZORGINGSGEBIED	AANBOD BUITEN VERZORGINGSGEBIED	BEHOEFTE/ LADDERRUIMTE
2020	1.634	0	900	734
2030	2.160	450	900	810

TABEL 4 BEHOEFTE / LADDERRUIMTE UITVAARTCENTRA MET CREMATORIUM 2020-2030

Bron: Inventarisatie Bureau Stedelijke Planning; Provincie Noord-Brabant (2020); CBS (2020); LVC (2020)

Voorts is een belangrijk doel van de Ladder het tegengaan van leegstand. Het risico hierop is in de regio nihil. Over het algemeen wordt een aantal van 400 tot 500 jaarlijkse crematies aangehouden² als het minimale aantal crematies voor het

² https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.1730.BpcrematoriumTBEW-0401/b_NL.IMRO.1730.BpcrematoriumTBEW-0401_bijlage2.pdf; DELA (2018)

exploiteren van een rendabel crematorium. Door uit te gaan van de maximale realistische capaciteit is onze inschatting van de behoefte nog aan de conservatieve kant.

2 KWALITATIEVE ONDERBOUWING

De kwalitatieve vraag is onderbouwd door een confrontatie van de kwalitatieve vraag (de klantwensen) en een vergelijking met het huidige en toekomstige aanbod. De kwalitatieve vraag bij een crematie is afhankelijk van een combinatie van factoren. Het gaat om veel meer dan alleen de fysieke aanwezigheid van een crematieoven. Zowel de omgeving, de architectonische uitstraling van het gebouw, de dienstverlening van de uitvaartonderneming en de mogelijkheden om het as na afloop een bestemming te geven, spelen een rol.

Door de toevoeging van een uitvaartcentrum met crematorium kan op de volgende klantwensen van nabestaanden worden ingespeeld:

- **Eén locatie:** een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn alle klantwensen op één locatie te bedienen. Het is voor veel mensen onwenselijk om op verschillende locaties de opbaring, receptie en crematie te hebben. Ook speelt één locatie in op de opkomende behoefte om een uitvaart zo duurzaam mogelijk te verzorgen. Omdat alles op één locatie mogelijk is, worden minder autokilometers gemaakt (Groeneuitvaart.nl, 2016³).
- **Meer keuze:** in Noord-Brabant zijn vooral crematoria van DELA te vinden. De toevoeging van een niet aan DELA gelieerd uitvaartcentrum met crematorium biedt meer mogelijkheden voor leden van andere uitvaartverzekeraars en klanten van andere uitvaartverzorgers.
- **Groene, parkachtige setting:** de groene, parkachtige setting van Zorgpark Voorburg biedt Vughtenaren een aantrekkelijk recreatiegebied. Uit consumentenonderzoek van Monuta (2016) blijkt dat uitvaartfaciliteiten op een plek moet liggen met veel groen en rust waardoor ruimte voor bezinning wordt gelaten.
- **Buitenplechtigheden:** Er is steeds meer vraag van nabestaanden om plechtigheden niet binnen in een aula, maar buiten plaats te laten vinden (Uitvaart.nl, 2016). De groene omgeving biedt de mogelijkheid om buitenplechtigheden te organiseren.
- **Herdenking en asbestemming:** een deel van de nabestaanden wil de mogelijkheid om het as een mooie bestemming op het terrein te geven. Dit is bijvoorbeeld mogelijk door uitstrooiing op een apart veld, een plaatsing in een urnenmuur of het planten van een boom op het as.
- **Goed gescheiden ruimten:** een uitvaartfaciliteit moet in staat zijn verschillende groepen aan te kunnen zonder dat deze elkaar kruisen (Monuta, 2016). Zowel nabestaanden als uitvaartverzorgers geven aan dat het zeer onwenselijk is wanneer verschillende rouwgezelschappen elkaar tegenkomen. Dit zorgt voor een beperking aan de hoeveelheid uitvaarten

³ Zie hiervoor het onderzoek van TNO uit 2014: <http://www.uitvaart.nl/docs/TNO-2014-R11303.pdf>

die per dag kunnen worden verzorgd op een locatie. De lay-out van het nieuwe uitvaartcentrum moet hier optimaal voor worden ingericht.

- **Flexibiliteit:** een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn om zowel grote als kleine groepen te ontvangen. Denk aan een voetbalvereniging die afscheid komt nemen van een geliefd clublid, of een bedrijf van haar collega. In steden wonen veel vereenzaamde mensen waarvan een zeer klein aantal in een intieme, kleine ruimte afscheid willen nemen. Deze realiteit vraagt om flexibel indeelbare ruimten. Die niet aan aantrekkelijkheid inboeten door gesplitst of samengevoegd te worden.
- **Verskillende doelgroepen:** bij een (Creools-)Surinaamse begrafenis wordt volop muziek gemaakt, gedanst en gedronken. Bij een Chinese begrafenis wordt geld verbrand. Een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn een grote verscheidenheid aan wensen en ceremonies aan te kunnen zonder daarbij omwonenden en andere groepen tot last te zijn.
- **Share & like:** er is steeds meer behoefte de uitvaart online te delen (Nuvema, 2016). Door de toenemende globalisering komt het vaker voor dat mensen niet bij de uitvaart aanwezig kunnen zijn. Deze mensen zoeken naar alternatieven om de uitvaart toch te volgen en de dierbare te eren. Een modern uitvaartcentrum moet in staat zijn de uitvaart te streamen. Het coronavirus heeft deze trend zich sterk ontwikkeld. Bij grote groepen moet het mogelijk zijn te streamen op videoschermen of via internet en social media. Ook is er de wens om muziek online te delen. Deze ontwikkelingen en trends vragen om een uitvaartcentrum met de nieuwste ICT-mogelijkheden.
- **Overgewicht:** er komen steeds meer sterftegevallen van mensen met extreem overgewicht. 13,7% van de Nederlanders leed aan obesitas in 2015 (CBS, 2016). Deze mensen zijn zwaarder, en hebben meer kans om eerder dood te gaan. Het vraagt om bredere en hogere ovens. Op dit moment kunnen mensen met extreem overgewicht niet altijd bij een crematorium terecht en kiezen hierdoor vaak voor begraven (Nuvema, 2015).
- **Duurzaamheid:** veel mensen die hun leven lang bezig zijn met duurzaam leven willen ook op een duurzame manier begraven of gecremeerd worden. Dat kan om uiteenlopende aspecten gaan, zoals een energiezuinig gebouw, makkelijk afbreekbare kisten, schone CO₂-neutrale crematies.
- **(Auto)mobiliteit:** uit het onderzoek van Monuta (2016) blijkt ook dat voldoende parkeerplaatsen een van de belangrijkste kwalitatieve eisen voor een uitvaartfaciliteit is. Er moeten meer dan voldoende ruime parkeerplaatsen zijn. Ook moeten de parkeergelegenheden een grotere diversiteit aan vervoersmiddelen aankunnen. Zo wordt steeds meer elektrisch gereden. Laadpalen zijn een vereiste. De traditionele rouwlimousine boet aan populariteit in. Er komt een steeds grotere diversiteit aan vervoersmiddelen waar de overledene in wordt verplaatst. Dit vraagt om een flexibeler infrastructuur.

Door het realiseren van een nieuw en modern crematorium in een mooie en groene omgeving, komt het geplande crematorium in Vught tegemoet aan de

kwalitatieve vraag. De geconstateerde behoefte in het verzorgingsgebied kan hier op een kwalitatief hoogwaardige manier worden ingevuld.

3 CONCLUSIE

Voor de geplande ontwikkeling van het nieuwe uitvaartfaciliteit in Vught is op basis van de vereisten van de Ladder in kwantitatief en kwalitatief opzicht voldoende behoefte. Hiermee is voldaan aan de eisen die in het Besluit ruimtelijke ordening ten aanzien van de Ladder worden gesteld en is sprake van een zorgvuldig ruimtegebruik.